

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro}. 66:

11. Czerwca 1819.

Na gazetę Lwowską, która tak iak dotychczas wychodzić będzie co dzień, wyjąwszy Niedziele i Święta uroczyste, przyjmie się prenumerata po Dwadzieścia i cztery Reńskich W. W. za czas od 1go Lipca do ostatniego Grudnia r. b. — PP. Prenumeratorowie zechcą przeto zamówić ją przed upłynieniem b. m., w Ekspedycji C. K. naczelnego Urzędu pocztowego we Lwowie, albo u najbliższych Urzędów pocztowych na prowincyi.

Wiadomości zagraniczne.

Brazylia.

W Londynie otrzymano wiadomość z Rio-Janeiro, datowaną pod dniem 26tym Lutego, że Cesarzsko-Austryjaci nadzwyczajny. Poseł i pełnomocny Minister przy Dworze tamiecznym, Baron Neven, po krótkiej chorobie zszedł z Swiata. — Z Londynu donoszą pod dniem 14. Maia, że w Montevideo odkryto spisek przeciwko Portugalczykom, rozciągający się aż do Santa Fe, pod naczelnictwem niejakiego Roberta, byłego Podprefekta Bonaparty. Aresztowano go z kilkunastoma Francuzami. P. Bonpland, Jenerał Fresinet i P. Raguin byli badani, nie należą do spisku.

Indyje wschodnie.

Listy z Kalkuty, datowane dnia 25go Września donoszą, że Hollendrzy zajęli Palembang; dla przeszkodzenia temu wysłano około 100 krotowców, lecz ci przybyli za późno, a Hollendrzy zmusili Anglików do odwrotu i zabrali w niewolę Kapitana Salmona, który w własności Posła rezydował w Palembang, atoli zamysłali odesłać go nazad. — Do Kalkuty zawinęła dnia 6. Grudnia fregata Topaze z 150,000 funt. szt. gotowizny, co z kilkoma innymi transportami pieniężnymi z Chin i z Anglii zaradziło poniekać brakuwi gotowizny. Spazmatyczka cholera ustawała w Bombay i w Madras. Niesnaski z Hollendrami trwały wciąż jeszcze. Rząd Angielski w Anglii żoży wszelkie swe siły, ażeby wyspę Sumatrę uczynić głównym składem handlowym w owej okolicy. — Na pół-

wyspie poddawali się wciąż jeszcze Xiążęta tameczni władzy Kompanii Angielskiej. Na wodach Indyjskich i Perskich mieli korsarze wielką siłę zbroyną; 18 okrętów, wypłynęło razem, z Ras-el-Kimeh; 6 z nich krążyło po pod brzegami Perskimi, a każdy miał 150 do 250 ludzi osady pod dowództwem znanego Szeicha Husseina ben Rama. Wysłano przeciw nim dwa okręty Angielskie.

Wyspy Jońskie.

Urzędowe gazety Maltańskie z dnia 25go Marca, umieściły mowę Lorda Kommissarza naczelnego, mianą w dniu 4tym przy zagaleniu wtorego posiedzenia Izby pierwszej Zjednoczonych wysp Jońskich. Winszował on Przewodawstwo pomyslnych skutków, wypływających z konstytucyi, którą te wyspy rządzą się teraz, winszował wzrostu handlu i nayobitniejszych przychodów skarbowych.

Wielka Brytania.

Z Londynu d. 14. Maia. — Dostyc często zachodzi pytanie: czyli handel Angielski zyskuje na wojnie lub traci? Zyskuje bez ochyby podczas wojen, w których Angliia jest neutralną. Prowadzi wtedy handel z Mocarstwami wojniącymi, zastania ich towary handlarą swoją, zabezpiecza ich płody, i dzieli się korzyściami. Lecz nawet w wojnach, do których bądź czynnie, bądź dawaniem posiłków pieniężnych należy, korzyści przewyższają stratę, i wojna, lubo dług narodowy powiększa i nadzwyczajne wkłada podatki, podaje jednak tyle nowych źródeł handlowi Angielskiemu, iż z nich nietylko te podatki, ale i rosnące przewizyie od długu narodowego opłacać można;

szwaga się więc widocznie bogactwo narodowe i kredyt. Podczas wojny cały handel idzie do Anglii i przez Anglię, Anglii rozciąga swój handel na całą przestrzeń stałego lądu; jest w Petersburgu, Rzymie, Lizbonie, Frankforcie, Bazylei i t. d. równie jak w Londynie. Nie tak się dzieje w czasie pokoju, kiedy związki są wolne, kiedy nie potrzeba pośrednictwa Anglii, kiedy nie sama tylko Anglii kupuje i sprzedaje, kiedy w zamiar za warunki Anglii inne się iey warunki podają, kiedy zgrabne dla Anglii współbieganie się innych krajowych rękodzielników ma miejsce, i kiedy dla tego współbiegania się, musi ponosić ofiary, aby sobie odbyt towarów zapewniła. Cóż się dzieje podczas pokoju w Anglii, nie z handlem i rękodzielniami, które zawsze kwitnąć będą, nie z pomysłnością prywatnych osób, ale z długiem narodowym, i opłacaniem prowizji od niego? Czyliż ten ma coraz bardziej rosnąć? czyliż prowizye mają być zawsze do kapitału przyłączane? Czyliż Anglii ma być przywaloną papierowemi swoimi bogactwy? lub czyliż korzyści handlowe mogą się bez końca powiększać? czyliż potrzeby, sprawdzane dla krajów zagranicznych z Anglii, mają się bez końca pomnażać? Czyliż pokój nie przywróci porządku i nie skłoni do oszczędności? Czyliż ilość zamawianych w Anglii towarów dla stałego lądu co rok zmniejszać się nie będzie? czyliż się wszędzie krajowe rękodzielnie nie podniosą? We wszystkich krajach powiększa się patriotyzm podczas pokoju, a w Anglii się zmniejsza. Podczas wojny Rząd Angielski może wszystkiego wyciągać i spodziewać się od Narodu; niemasz tam wtedy żadney ofiary trudowy, żadnego podatku uciążliwego; jest to ofiara patriotyczna, jest to podatek wojenny. Lecz w czasie pokoju Angliacy są najościwszym Narodem; nie nie składają na oltarz Ocyzyzny; chcą tylko brać. Rząd nie od nich dobrowinnie nie bierze; każda nowa opłata dozwala oporu; dochody handlowe nie wystarczają; zmniejsza ie pokój, zamiast coby miał powiększać. Widoczną zatem jest rzeczą, iż handel Angielski zyskuje przez wojnę.

N i e m e c y.

Na szesnastem posiedzeniu Seymu Niemieckiego dnia 6go Maia była mowa o terażniejszym stanie uniwersytetów Niemieckich, i jednomyślnie przyjęto propozycyę podaną ze strony Austrii, aby mianować Komisaryę, któraby tak oświadczeni, dane w tej

mierze ze strony W. Xięcia Weymarskiego i Xięcia Sasko-Gothańskiego iako też kroki, do których te oświadczenia powodem być mogą, dla wspólney narady przygotowała. Potem z powodu sporów zachodzących między Xięstwami Schaumburg-Lippe i Lippe-Deilmold o gwałtowny grabież, wezwano Komisaryę, mianowaną do projektowania procedury austragalney, aby swe zdanie sprawy w tej mierze przyspieszyła. — Dnia 13go słuchano zdania sprawy Komisaryi względem znakomitych roszczeń do byłey Kassy operacyjney Rzeszy, a rozprawy odroczone. — Dnia 17go Posel Hesski przedłożył Seymowi edykt W. Xięcia, z dnia 1go Kwietnia, według którego Stany tameczna w Main r. 1820 zwołane być mają.

Przedmiotem rozpraw Izby Deputowanych Bawarskich od dnia 11go do 21go Maia był budżet i pojedyncze gążeje jego, względem których nie przyszło w dniach pomienionych do żadney uchwały. W ciągu tych rozpraw oznajmiono Izbie uchwałę Królewską z dnia 14go Maia, mocą której posiedzenia Seymowe dla nieukończonych jeszcze przedmiotów do dnia 20go Czerwca przedłużone zostały. Izba Kadeów Państwa uchwaliła, że także i iey rozprawy w przyszłości iawnemi być mają. Też Izbie przedłożył Xięże Oettingen-Wallerstein wniosek względem nadania miastom walnego Sądownictwa.

Izbie drugiej Stanów Badenskich przedłożono w dniu 10tym Maia budżet na rok 1819, wyrachowany tak doskonale, że tak przychody iako i wydatki po 9,185,288 ZR. wynoszą. Na temże samem posiedzeniu prosbę kupców Niemieckich o zniesienie cła w Niemczech, do Komisaryi prosb odesłano. — Dnia 13go też Izba mianowała Komisaryę do roztrząśnienia edyktu względem prawych stosunków posiadaczy dóbr i byłych Magazów Rzeszy, (który isk slychać podobał się Pierwszym, lecz nie podobą się drugiem, ponieważ nie ziścił ich nadzieje) w dniach zaś 14tym i 15tym pracowała w Wydziałach. — Dnia 17go też Izba przyjęła jednomyślnie projekt względem popierania wolnego handlu w Niemczech, wnioski zaś P. Bubla względem zmniejszenia dzikich zwierząt, i P. Huebena, względem roztrząśnienia edyktu o urzędnikach Stanu, tudzież P. Dreyera względem kościelnych urzędów Stanu, odesłała do Wydziałów dla roztrząśnienia. Nakoniec, wzięto pod rozważę propozycyę P. Liebinsteina względem tymczasowego potwierdzenia budżetu na 6 miesięcy. Dnia 19go Minister przychodów przedłożył Iz-

bie uchwałę W. Xiążęcia względem tymczasowego dopełnienia tegoż budżetu. Potem uchwalono prosić W. Xięcia o przełożenie Izbie wykaźu wyptat, uiszczonych przez sprzymierzone Mocarstwa za kontrybucyje wojenne z roku 1815. Wnioski P. Zieglera względem rozciągnięcia prawa nakładztwa na lat 15 po śmierci nakładcy, i P. Adriana względem dodatku z Kassy Stanu na uposażenie uniwersytetu Fryburgskiego, odesłano do Wydziałów dla roztrząszenia. — Dnia 21go zaczęły się rozprawy nad budżetem, których nieukończono, a dnia 22go między innymi Baron Wessenberg zapowiedział wnioszek „względem nagłych potrzeb moralno-religiynych w częściach Krai katolickich.“ — Margrabia Wilhelm wyjechał do Petersburga, aby N. Cesarza Alexandra jako Opiekóna dzieci byłey Królowey Szwedzkiej prosić o rękę Xiężniczki Zofii dla następnego brata swojego Leopolda. — Według Niemieckiey gazety powszechney ma Badenśka milicyja krajowa zjednoczoną bydź z wojskiem, a mundury mają zaprowadzone bydź pięknieysze. — Nagły wyjazd rodziny Kocebuego nastąpić miał z powodu kłótni zasfety między Kapitanem okrętu P. Kocebue a jednym z drukarzy tamedycznych, którego obwiniał o ukrywanie rękopismu Oyca swojego. — Sand żyje ieszcze lecz bardzo słaby, wszelako nie okazuje żalu. Rana iego ma wydawać fetor. Jeden z Sędziów badających miał już otrzymać pozwolenie, aby ogłosił rezultaty badania iego.

Stany Hannowerskie uchwałyły, prosić Xięcia Rejenta o utrzymanie jedney tylko Izby tak, jak istniała dotychczas. Dnia 1go Maia Kommissarz Hannowerski imieniem Xięcia Rejenta objął w posiadłość Hrabstwo Spiegelberg, nabyte od Rządu Niderlandzkiego. — Xiężę Oldenburgski postanowił także nadadź konstytucyje Kraiowi swoiemu. — Stany Xięstwa Nassauskiego zakończyły już tegoroczne posiedzenia swoje. Uchwały ogłoszone zostaną razem i w krótkości, ponieważ pojedynczo mało zawierają takiego, co by za granicą interessować mogło. — Obywatele miasta Stüttgardu podali do Magistratu adress, żądając podania prosby do Króla Jmci o zwolnienie Stanów. — Xiężę Paweł, Brat Króla Jmci Wirtemberskiego mieszkający w Paryżu, otrzymawszy od Jego K. Mci wezwanie, aby stosownie do statutów Domu Wirtemberskiego, wrócił się do Stüttgardu z Rodziną Swoją, podał się do statystyki przychodów, podał do Seymu Niemieckiego protestacyję, że pomienne prawo rodzinne nie zabezpiecza mu na-

wet wykonywania praw przyrodzonych, których we Francyi iako obcy używa, i że go nie zastania od nadwreżenia praw iego, iako spodziewanego Następcy tronu; że Król Jmć Wirtemberski starał się o posreduiatwo N. Cesarza Austriackiego, który atoli uszylił się od tego, i że zatem nie może powrócić do Stüttgardu, dopóki stosunki iego z Państwem i Rodziną przez Konstytucyje ustanowione nie będą. Na to otrzymał od Ces. Austriackiego prezydaiącego Posła na Seymie Niemieckim, Krabiego Buol-Schauensteina, odpowiedź, że Seym Niemiecki w sprawę tę wdawać się nie może. — Xiężę Leopold Sasko-Koburgski wyjechał z Stüttgardu do Berna, dla odwiedzenia swey Siostry, W. Xiężny Konstantynowey. — Kupcy Sascy podali do Xięcia Pana swojego prosbę o wolność handlu w Niemczach. — Ponieważ niektórzy adwokaci w Starkenburgu popieřali zgromadzenia się gminne przeciwko rozporządzeniom W. Xiążęcia Hesso-Darmstadzkiego, przeto ogłoszono im edyktem W. Xiążęcia z dnia 15go Maia, że ieszele tego nie zaprzestaną, tedy za karę wzięci będą weyska, dla nauczzenia się porządku i słuchania rozkazów. — Także W. Xiężę Meckienburgsko-Szweryński ogłosił, że żaden cudzoziemiec nie może aczyć się w Jenie bez wyraźnego pozwolenia od Rządu swojego. — Professor Oken popadł w process za obrażający artykuł, umieszczony w peryodycznem piśmie Isis przeciwko P. Stourdzie, i musiał złożyć rękomyię, wyieżdżając z Jency do Karlsruhe, celem utrzymania miejsca przy uniwersytecie Freyburgskim, czego stoli nie pozyskał. — Donoszą z Frankfortu, że Hrabina Sarvillers (mężonka Józefa Bonapartego, chciała tey wiosny wyjechać do Ameryki północney, i tym końcem sprowadzić rzeczy swoje z Paryża, lecz tyle doznała trudności, że podróż tę na przyszłą wiosnę odłożyć musiała.

Szwecyja.

Dziennik rosprawy (*Journal des debats*) umieścił artykuł następujący, wycięty z gazety Londyńskiej Times: „Odebraliśmy wiadomości, za których prawdziwość bynajmniej ręczyć nie chcemy, o których atoli nie możemy słuchać bez rzeczywistej trwogi, będąc przyjaciółmi pokoju. Przybyły właśnie z Paryża przyjaciel, upewniał nas, że NN. Cesarz Rosyjski i Król Pruski dali do poznania Królowi Szwedzkiemu (Karolowi Janowi), iż musi tron Szwedzki opuścić; Cesarz ofia-

rewał mu w nagrodę urząd jenerałnego Gubernatora z dochodem sześciu milionów.... Zapewniała także, iż Bernadotte odpowiedział Królowi Pruskiemu w sposób bardzo umiarkowany, a Cesarz Rosyjski, odesłać mu miał kilka własnoręcznych listów jego, wcale nieodpiczutowanych. Mowią, że Ministerjum Francuzkie wystąpiło Jenerała Hülota do Rosyi, wstawiając się za Królem Szwedzkim. — Podobne twierdzenia, nie wypadłoby rosiewać tak lekkomyślnie. Wyznaniemy, że wiadomość tę trzymaliśmy z początku za bardzo wątpliwą; atoli zważając, iaką ona drogą nas doszła, mamy powód niedozwalający nam odrzucić ją, iak rzecz do wiary nie podobną, iakholwiek niesłuszenie dopuszczalibyśmy podobieństwa względem iey gruntowności. — Słyszeliśmy o nieiakich przewłokach Rządu Szwedzkiego w dopełnieniu przyjętego zobowiązania się, mianowicie spłacenia Danii długu Norweskiego. Byłoby to bezprzecznie dostatecznym powodem dla Danii czynić przełożenia i układać się w tey mierze. Gdyby Król Szwedzki popełnił tę niesprawiedliwość i nieuczciwość, oświadczając, że niechce dopełnić wiernie obowiązków, w czasie nabywania Norwegii przez Poprzednika swojego (Karola XIII.) podpisanych, rzeklibyśmy: „Dobrze więc, niechaj popada karze obstrzoney, i przywróci Norwegii dawnego Pana, Króla Duńskiego;“ ale też tyle byłoby wszystkiego. Taro sprawa nie może osłabiać praw Karola Jana do korony Szwedzkiej, ani ie uczynić nieważnemi; albowiem koronę tę dostał bez względu na wszelkie obowiązki płacenia długu Norwegii; nie było nawet podówczas ani wzmianki o Norwegii, kiedy mu iako Następcy tronu zapewniono koronę Szwecyi. W ślankto tego prawa wstąpił na tron, po zgonie prawego Monarchy Szwecyi; dostąpił korony za uchwałą wszystkich Władz konstytucyjnych Narodu; wszyscy Poddani iego wykonali mu przysięgę wierności, i uznali go wszyscy Monarchowie Europejscy. — Dziennik rospraw, dodaje: „Gazeta Londyńska Times ma przyczynę powątpiewać o wiadomościach swojego przyjaciela; bo żaden Monarcha nie zwywał Króla Karola Jana, aby wstąpił z tronu przeto też i Jenerał Hülot nie w okoliczności wstawienia się za nim wysłany został do Petersburga. „Po Kongressie Wiedeńskim nie odezwali się nigdy Xiążęta panującego przedtem w Szwecyi domu Wazów z prawami swoimi do Korony Szwedzkiej. — Gdy rok temu młody Xiążę Gustaw wyszedł z małoletności,

„oyciec iego były Król Gustaw IV. hazard za-
 „pytał się Syna swiego, czyli przystępnie do
 „zrzeczenia się ze strohy iego wszelkiego pra-
 „wa do korony Szwedzkiej? Młody Xiążę od-
 „powiedział, że nie przystępie, i nigdy nie
 „przystąpi. — Naówczas Gustaw IV. miał na-
 „pisać do terszniejszego Króla Szwedzkiego
 „Karola Jana, iż będąc wiernym w dotrzy-
 „maniu słowa, nie pokusi się o odzyskanie Ko-
 „rony, którą złożył, i poczytnie za obowiązek
 „uwiadomić go szczerze, że Syn iego niechce
 „do zrzeczenia się iey przez siebie przystą-
 „pić. — Król Karol Jan miał odpisać, iż o-
 „cenia iak przynależy prawy krok Gusta-
 „wa IV.; ale prztem tego iest zdania, że nie
 „potrzebne mu iest zrzeczenie się korony
 „Szwedzkiej ze strony młodego Xiążęcia, bo
 „go, Karola Jana, Stany Powszechnie Kró-
 „lestwa, i wszystkie Mocarstwa Europeyskie
 „za Króla uznaly. — Zapewniają, iż czyli
 „przy tey okoliczności, czyli wprzód ieszczce,
 „terszniejszy Król Szwedzki miał oświadczyć
 „kilku Dworom, że gdy nigdy nie zabiegał
 „korony Szwedzkiej, ale ją tylko na usilne
 „naleganie czterech Stanów Królestwa przyjął,
 „gotów uczynić z niey ofiarę dla dobra Na-
 „rodu, gdyby na to Stany Powszechnie Szwecyi
 „i Seym Norweskki zezwolily, uwalnia-
 „jąc od wiążącey go z obu Królestwami przy-
 „sięgi.“

D a n i a .

Posada Siglefiord w północno-wschodniej części Islandyi uznana iest za poważnione miejsce handlowe; a Randarhavn otwarty będzie dla żeglugi przez dwa lata, nie będąc wszelako uznawanym za takoweż miejsce handlowe. — Król Jmć Duński mianował Kommissyię, mającą zlecone sobie ułożenie planu do zaprowadzenia Lankarsterskiego sposobu wzajemney nauki po wszystkich szkołach narodowych w Danii.

Królestwo Polskie.

Rozporządzenie Xięcia Namiestnika Królewskiego z dnia 22. Maia opiewa: „Kaźda drukarnia Kraiowa obowiązana będzie odtąd, dzieła lub śkiego bądź pisma z niey wychodzące, przed wydaniem na widok publiczny, złożyć trzy exemplarze; jeden do biblioteki Rady Stanu, drugi do biblioteki publiczney przy Królewsko - Warszawskim Uniwersytecie, trzeci do biblioteki Królewsko - Wzrszawskiego Towarzystwa przyjaciół nauk, służącey również do użytku publicznego.